

Kadınlarda İnternet Bağımlılığı ile İlgili Bir Araştırma: İstanbul Örneği

ESMA SANCAR*

Öz: Bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişimi ile birlikte internet kullanımını ciddi boyutlara ulaştırır. Gündelik hayatta internet kullanımı her ne kadar zaman tasarrufu ve işlem maliyetlerinin minimizasyonu açısından kayda değer avantajlar sağlayarak hayat kalitesini pozitif yönde etkilese de internet bağımlılığı sorunu toplumda ciddi boyutlara ulaşmıştır. Bundan dolayı hemen hemen her ülkede yetkili otoriteler farklı stratejiler geliştirmeye çalışmışlardır. Söz konusu stratejilerin başarılı olması için internet kullanımını etkileyen parametrelerin saha araştırmaları ile desteklenmesi gerekmektedir. Bu çalışmanın amacı; internet bağımlılığı ile kadınların demografik özellikleri arasındaki ilişkiyi araştırmaktır. Demografik özellikler başlığı altında yaş, eğitim, meslek, medeni durum ve sahip olunan çocuk sayısı dikkate alınmıştır. Saha araştırmasından elde edilen veriler analiz edildiğinde elde edilen en önemli sonuçlardan biri; 15-19 yaş grubundaki genç kadınların sosyal medya, eğitim ve iş gibi nedenlerle internet erişimlerinin beklenen oranda yüksek olduğudur. Ayrıca 50 yaş üzeri kadınların beklenenenden daha yüksek düzeyde internet erişiminde buldukları tespit edilmiştir. Bu çalışmada saha araştırmasından yararlanılmıştır. Çalışma kapsamında nicel bir araştırma yöntemi olan anket uygulaması kullanılmıştır. Çalışmada örneklem olarak İstanbul'un internet kullanımının ve sosyo-ekonomik düzeyinin yüksek olduğu 16 ilçe seçilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İnternet Bağımlılığı, Kadın Kullanıcı, Demografik Özellikler

* Dr., İstanbul Üniversitesi.

A Study on Women's Internet Addiction: Istanbul Case

Abstract: With the advancement in information and communication technologies, the internet access has reached significant levels. Despite the fact that internet access in daily life offers significant advantages and affects the life quality in the form of time savings and the minimization of transaction costs, internet addiction has serious side effects on the society. For this reason the authorities in almost every country have tried to develop different strategies. To develop more effective and successful strategies, the parameters affecting the internet usage need to be supported with field studies. The purpose of this study is to investigate the relationship between internet addiction and the demographic features of women. Under the demographic features, factors such as age, education, occupation, marital status and the number of children have been considered. Field study has been used in this study. Within the scope of this study, a quantitative method, the survey method has been preferred. In the study, 16 high socio-economic level districts of Istanbul with high internet access have been selected for the study. One of the most striking results of the analyzed field data is that internet access of the young women aged 15-19 is higher than expected due to reasons such as social media, education and occupation. And also, the women over age 50 have higher access than expected.

Key Words: Internet Addiction, Female, Demographic Properties

Giriş

İletişim kurmak insanın en önemli ihtiyaçlarından biridir. İnsanlar toplumda kendilerine yüklenen rollere bağlı olarak farklı iletişim modellerine başvururlar. Bu iletişimi kurabilmek için de farklı teknik ve araçlar kullanırlar. Toplumda insana yüklenen ilk rol, kadın ve erkekliktir. Bu rollere bağlı olarak kadınların kitle iletişim araçlarını kullanım durumları da farklılaşmıştır.

Günümüz şehir hayatında kolayca kurulamayan sosyal ağların internet üzerinden kurulabilmesi; yabancılarla kolaylıkla ve risksiz bir şekilde ilişkiye geçilebilmesi, insanların kendilerini dizginlemeden duygu ve düşüncelerini kolaylıkla ifade edebilmelerini, kendilerini göstermek istedikleri yönlerini abartarak sunabilmelerini ve internet üzerindeki paylaşım ortamları aracılığıyla başkalarının hayatlarını fark ettirmeden ve kolaylıkla takip edebilmelerini sağlamaktadır. Bunun yanında her an elinin altında olabilmesi, yasaklı olana kolaylıkla ulaşabilme imkânı ve risk almaya yardım etmesi internet kullanımını arttıran diğer etmenler olarak göze çarpmaktadır (Balcı ve Gülnar, 2009: 7).

Pek çok insanın internet kullanımı ile ilgili alışkanlıkları kullanım süresine de bağlı olarak bağımlılık noktasına doğru ilerlebilmektedir. Yatarken yastığının altına akıllı telefonunu koymak, biri ile yüzyüze sohbet ederken başka bir kişi ile yazışmak, bir cenaze töreninden tweet atmak gibi örneklerde olduğu gibi aşırıya kaçan tutum ve davranışlar, günlük hayatımızda sıklıkla karşılaşmaya başladığımız davranışlardır. İnternet kullanıcıların son dönemlerde kaygı duydukları durumlardan birisi de internet kullanırken fark etmeden ona bağımlı olmaktır (Perdew, 2014: 24).

İnternet Bağımlılığı Konusunda Teorik ve Kavramsal Çerçeve

Yeni dönemde internet, eğitim, eğlence, bilgi paylaşımı ve iletişim için kullanılan bir araç halini almıştır. Kolay erişim ve sosyal ağlar internet bağımlılığını besleyen önemli faktörlerdir. İnternet bağımlılığı bilhassa 90 sonrası küresel ölçekte alışkanlık ve hatta olmazsa olmazlık duygusunu ortaya koymaktadır. İnternet bağımlılığı insanların günlük hayattaki eksiklikleri ve hatalarını unutmalarına neden olur. Yapılan araştırmalar internet bağımlılığının özellikle Batı ve Asya çevresinde her geçen gün arttığını ve ciddi bir risk halini aldığını göstermektedir. Öyle ki bu bağımlılık özellikle gençlerin tüm gün internette sörf yaparken sağlıklarını, uykularını, çalışmalarını ve aile ilişkilerini unuttuğunu göstermektedir (Zlavadiya vd., 2016: 2936).

Sağlıklı internet kullanımı insanların bilgi toplarken okuma, yazma, seçme, değerlendirme gibi pek çok becerilerini kullanmasına yardımcı olmakta, kontrolsüz internet kullanımı ise insanların fiziksel, psikolojik, sosyal ve bilişsel gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir. İnternet insanların pek çok ihtiyacını karşılarken bir yandan da bağımlılığın gelişmesine neden olmaktadır. İnternet bağımlılığı terimi ilk defa 1996 yılında Golderg (1996) tarafından kullanılmaya başlanmıştır. Kompulsif internet kullanımı, patolojik internet kullanımı, internet aşırı kullanımı, daha yaygın olarak internet bağımlılığı olarak tanımlanan bu tablo ile ilgili yayınlar ilk defa 1990'lı yıllarda çıkmaya başlamıştır. İnternetin kontrolsüz ve aşırı kullanımı internet bağımlılığına bağlı bazı sorunları da beraberinde getirmeye başlamıştır. İşyeri ve okul performansının düşmesi, uyku bozukluğu, internetsiz bir yaşamın anlamsız ve boş geldiğine inanmak, kas ve iskelet sistemi ile ilgili bazı rahatsızlıklar, video oyunlarına bağlı epileptik nöbetler bu durumun bazı belirtileridir. İnternet bağımlılığı her geçen gün artmakta ve artık bir hastalık olarak kabul edilmektedir. İnternet bağımlılığı depresyonla ilişkilendirilmektedir. Bazı ergen bireyler ise interneti depresyon hallerini hafifleten bir etken olarak göstermektedir.

“Yalnızlık” kavramının internet bağımlılığı ile güçlü bir ilişkisi bulunmaktadır (Mayda, vd., 2014: 7).

Türkiye’de İnternet Bağımlılığı

Türkiye’de 1990’lı yıllarda kullanılmaya başlanan internet, 2000’li yıllarda yaygınlaşmıştır. Son yıllarda akıllı telefonların tüm yaş ve gelir gruplarınca kullanılmaya başlanması sonucu internet kullanımı ülkemizde ve dünyada artmış ve dünyanın vazgeçilmez iletişim kaynaklarından biri haline gelmesini sağlamıştır. Öyle ki internet toplumların temel kurumlarını bile derinden etkilemeye başlamıştır. Ülkemizde özellikle gençlerin %75’i internet kullanmakta ve bunların pek çoğu zamanlarının bir bölümünü internette geçirmektedir. Türk toplumunda bu denli yoğun kullanımla karşılık bulan internet, aile, eğitim, kültür, siyaset ve ekonomi gibi temel yapısal kurumları şekillendirecek etkin bir güce ulaşma noktasındadır. Özellikle öğrenciler arasında bağımlılık boyutuna ulaşan internet kullanımı günümüz gençliğinin önemli sorunlarından biri halini almıştır (Küçükali, 2016: 533-544).

Ülkemizde internet bağımlılığı yetişkinlere oranla çocuklar ve gençlerde daha fazla görülmektedir. Üniversite kampüslerinde internete bağlanmanın kolay olması, üniversite öğrencilerinin ders saatlerinin esnek olması gibi etkenler bu statüdeki insanların interneti daha fazla kullandığının göstergesidir. Bu dönemde üniversite öğrencilerinin pek çoğunun ailelerinin ayrı olmaları, üniversite gibi yepyeni bir ortama girmeleri, sosyal desteğe ihtiyaç duymalarına neden olmaktadır. Bu sosyal desteği pek çok üniversite öğrencisi internet yardımıyla sağlamaktadır. Bunun üzerine sosyal destek ile ilgili pek çok araştırma yapılmıştır. Bazı araştırmalara göre erkek öğrencilerin daha fazla sosyal desteğe ihtiyacı olduğu düşünülürken, bazı araştırmalar sosyal destek ihtiyacı ile ilgili cinsiyet farkı olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Teknoloji kullanımı ile ilgili cinsiyet değişikliği farkları da yaşanmaktadır. Yapılan araştırmalarda kadınlarla erkekler arasında kullanım süresi, sıklığı ve kullanım biçimi arasında farklılıklar olduğu görülmektedir. Yapılan araştırmaların bir

kısmında erkeklerin internet kullanımının daha problemlili olduğu sonucu çıkarken, bir kısmında internet kullanımı konusunda cinsiyet farklılıklarının bir etken olmadığı, bir kısmında ise erkekler kadınlar arasında internet kullanımı ile ilgili farklılıkların gittikçe azaldığı sonucu ortaya çıkmıştır. Ülkemizde yapılan çalışmalarda ise bilgisayar ve internet kullanımında cinsiyet değişkeninin önemli bir etken olduğu sonucu ortaya çıkmıştır (Kuzucu vd., 2015: 12-13).

Yeni dönemde internet, eğitim, eğlence, bilgi paylaşımı ve iletişim için kullanılan bir araç haline almıştır. Kolay erişim ve sosyal ağlar internet bağımlılığını besleyen önemli faktörlerdir. İnternet bağımlılığı yeni nesil arasında tüm dünyada yayılan bir durumdur. İnternet bağımlılığı insanların günlük hayattaki eksiklikleri ve hatalarını unutmalarına neden olur. Yapılan araştırmalar internet bağımlılığının özellikle Batı ve Asya çevresinde her geçen gün arttığını ve ciddi bir risk haline geldiğini göstermektedir. Öyle ki bu bağımlılık özellikle gençlerin tüm gün internette sörf yaparken sağlıklarını, uykularını, çalışmalarını ve aile ilişkilerini unuttuğunu göstermektedir (Zlavadiya vd., 2016: 2936).

İnternet Bağımlılığı: Literatür Taraması

Akdağ ve diğerleri (2014) üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri ve internet bağımlılığını etkileyen değişkenleri araştırmışlardır. Kruskal Wallis H-Testi ve Mann Whitney U-testi uygulanmıştır. Bu çalışmada internet bağımlılığı ve çeşitli değişkenlere göre farklılaşma durumları incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin internet bağımlılıklarının minimal düzeyde olduğu ve internet bağımlılıklarında cinsiyet, akademik başarılarını algılama durumları, derslere devam durumları, günlük internet kullanım süresi, internete bağlanılan yer, internete telefonla bağlanma değişkenlerine göre farklılıklar gösterirken, eğitim türü ve ailelerinin gelir düzeylerine göre anlamlı farklılıklar gözlenmemiştir.

Balcı ve Gülnar (2009)'un yaptığı araştırmada; üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı konusu araştırılmıştır. Çalışma kapsamında Selçuk Üniversitesi'nde öğrenim gören 953 öğrenciden veri elde edilmiştir. Katılımcıların %23.2'sinde internet bağımlılığı belirtisi tespit edilmiştir. İnternet bağımlılarını bağımlı olmayanlardan ayıran en önemli iki değişken internette harcanılan zaman ve internete duyulan güven olarak tespit edilmiştir.

2013 yılında yapılan bir diğer araştırmada ilköğretim öğrencilerinin ailelerinin internet tutumunu saptamak, öte yandan öğrencilerin aile internet tutumu ve internet bağımlılıklarının farklı değişkenlere göre ne ölçüde farklılaştığı incelenmiştir. Kesitsel tarama modeli araştırmada tercih edilen modellerden birisidir. Samsun ilinde gerçekleştirilen araştırmada ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinden 407 öğrenci kapsama alınmıştır. Elde edilen bulgulara göre 24 aile ihmalkâr internet tutumuna, 96 aile müsamahakâr internet tutumuna, 83 aile demokratik internet tutumuna, 14 aile ise otoriter internet tutumuna sahiptir (Ayas ve Horsum, 2013).

Erden ve Hatun (2015)'in araştırmalarında; bilişsel-davranışçı yaklaşım temelli psikolojik danışma uygulaması kullanılarak internet bağımlılığı ile mücadele yeteneklerini geliştirmek ve söz konusu yaklaşımın etkililiğini test etmeyi amaçlamışlardır. Çalışma kapsamında 14 yaşında bir kız ergen ile 7 oturum yapılmıştır. Programın etkililiği, Young İnternet Bağımlılığı ölçeği öntest-son test verileri ve betimsel verilerle sınanmıştır. Çalışmanın sonunda, danışanın bağımlılık seviyesinde düşüş olduğu, sağlıklı internet kullanım davranışı kazandığı öte yandan danışanın okul başarısında aile ve arkadaş ilişkilerinde pozitif yönde gelişmeler gösterdiği tespit edilmiştir.

Başka bir çalışmada; DSM-5'de daha çok çalışmaya ihtiyaç duyulan konular arasında gösterilen internet bağımlılığının üniversite öğrencileri arasındaki yaygınlığı ve sosyo-demografik parametrelerle ilişkisi araştırılmıştır. Çalışmada; Mersin Üniversitesi ana kampüsünde 910 öğrenci kapsama alınmıştır. Öğ-

rencilere sosyo-demografik veri formu ve Young'ın internet bağımlılığı ölçeği uygulanmıştır. Elde edilen bulular ışığında internet bağımlılığı %2, riskli internet kullanımı %20,9 ve ortalama internet kullanımı %77,1 şeklinde tespit edilmiştir (Aslan ve Yazıcı, 2016).

İnternet bağımlılığının nedenleri, oluşumu, etkileri ve mücadele yöntemleri konusunda yapılan çalışma kapsamında katılımcıların bilgi ve yaşantılarının ilerlemesine çaba sarfedilmiştir. Çalışmada süreçsel drama yaklaşımı kullanılmıştır. Çalışma boyunca dikkate alınan oturumlar süresince süreçsel drama yaklaşımı dikkate alınarak ilgili yöntem ve teknikler sentezlenmiş, internet bağımlısı olan bir çocuğun annesine yardım süreci kanalıyla katılımcıların ilgileri örgütlenmeye çalışılmıştır. Projenin bulguları göz önüne alındığında iki başlıkta sonuca varılmıştır. Katılımcılar için internet bağımlılığı bir gündem haline gelmiştir. İnternet bağımlılığı konusuna süreçsel drama yaklaşımıyla eğilen bu çalışmada, söz konusu yaklaşımın internet bağımlılığı konusunda farkındalık yaratma açısından elverişli olduğu tespit edilmiştir (Sezerel ve Gökbulut, 2015).

Sosyal paylaşım ağları ve sosyal ağların kullanım nedenleri araştırılmıştır. Çalışma kapsamında; Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi öğrencileri örnekleminde anket yapılarak gençlerin sosyal medya kullanım alışkanlıkları araştırılmıştır. Elde edilen bulgulara göre; araştırmaya katılan 500 kişinin, %59'unu erkekler, %41'ini kadınlar oluşturmaktadır. Katılımcıların sosyal medyayı kullanma oranlarının %97,6, kullanmayanların oranının %2,4 olduğu saptanmıştır. En çok kullanılan sosyal ağ, %70,9 oranı ile facebooktur. Katılımcıların %50,4'ünün sosyal ağlarla 1-3 saat zaman harcadığı tespit edilmiştir. Son olarak katılımcıların %72,2'sinin sosyal medyada yer alan içeriklere yorum yaptıkları tespit edilmiştir (Solmaz, vd., 2013).

Ülkemizde internet bağımlılığı yetişkinlere oranla çocuklar ve gençlerde daha fazla görülmektedir. Üniversite kampüslerinde internete bağlanmanın kolay olması, üniversite öğrencilerinin

ders saatlerinin esnek olması gibi etkenler bu statüdeki insanların interneti daha fazla kullandığının göstergesidir. Bu dönemde üniversite öğrencilerinin pek çoğunun ailelerinin ayrı olmaları, üniversite gibi yepyeni bir ortama girmeleri, sosyal desteğe ihtiyaç duymalarına neden olmaktadır. Bu sosyal desteği pek çok üniversite öğrencisi internet yardımıyla sağlamaktadır. Bunun üzerine sosyal destek ile ilgili pek çok araştırma yapılmıştır. Bazı araştırmalara göre erkek öğrencilerin daha fazla sosyal desteğe ihtiyacı olduğu düşünülürken, bazı araştırmalar sosyal destek ihtiyacı ile ilgili cinsiyet farkı olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Teknoloji kullanımı ile ilgili cinsiyet değişikliği farkları da yaşanmaktadır. Yapılan araştırmalarda kadınlarla erkekler arasında kullanım süresi, sıklığı ve kullanım biçimi arasında farklılıklar olduğu görülmektedir. Yapılan araştırmaların bir kısmında erkeklerin internet kullanımının daha problemliliği olduğu sonucu çıkarırken, bir kısmında internet kullanımı konusunda cinsiyet farklılıklarının bir etken olmadığı, bir kısmında ise erkekler ile kadınlar arasında internet kullanımı ile ilgili farklılıkların gittikçe azaldığı sonucu ortaya çıkmıştır. Ülkemizde yapılan çalışmalarda ise bilgisayar ve internet kullanımında cinsiyet değişkeninin önemli bir etken olduğu sonucu ortaya çıkmıştır (Kuzucu vd., 2015: 12-13).

Ülkemizde eğitim, sağlık, hizmet, ticaret, haberleşme ve eğlence gibi hayatın her alanında kullanılan internet erişimi hane halkı oranı %60'lara ulaşmış, 16-24 yaş grubundaki bireylerin yaklaşık %75'i internet kullanır duruma gelmiştir. Yaş ve eğitim düzeyi bakımından internet kullanımının en yaygın olduğu üniversite öğrencilerinin sosyal medyayı kullanım nedenleri ve sosyal medyanın etkilerini belirleme amacı ile yapılan çalışmada, örneklem olarak Atatürk Üniversitesi öğrencileri seçilmiştir. Örneklem olarak seçilen bireylere anket çalışması uygulanmış ve sonucunda, öğrencilerin yoğun sosyal medya kullanımının arka planında kültürel yapı, akrabalık ve dostluk ilişkilerinin yoğun olduğu gözlemlenmiştir (Küçükali, 2016).

Bir üniversite yurdunda kalan öğrencilerin internet bağımlılığı ve depresyon ilişkileri arasındaki ilişkilerin araştırıldığı bir

çalışmada; söz konusu yurttan kalan 1000 öğrenci örneklem olarak alınmıştır. Yüz yüze görüşme, anket formu ve Beck Depresyon Ölçeği uygulanmıştır. Bu değerlendirmenin sonucuna göre depresyona yatkınlığı olan kişilerde internet bağımlılığı daha yoğun olarak görülmektedir. Depresyona yatkınlık internet bağımlılığının sebebi de sonucu da olabilir (Mayda vd., 2015).

Benzer bir çalışmada gençlerin internet bağımlılığı testi ve depresyon anksiyet stres ölçeği kullanılmıştır. Çalışma kapsamında 555 kişi ile anket yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre katılımcıların %15'inden fazlasının aşırı internet kullandığı ancak internet bağımlılığının görece olarak düşük olduğu tespit edilmiştir (Sharma vd., 2016).

Farklı bir çalışmada internet bağımlılığı ve telefon bağımlılığı arasındaki korektif bir modelin inşa edilmesi amaçlanmıştır. Çalışma kapsamında 448 kolej öğrencisi tespit edilmiştir. Katılımcıların %61,2'si erkek, %38,8'i kadındır. Elde edilen sonuçlara göre mobil telefon bağımlılığı ile internet bağımlılığı arasında pozitif yönlü bir ilişki saptanmıştır. Mobil telefon ekseninde bir analiz yapıldığında kız çocuklarının erkeklere oranla daha bağımlı olduğu sonucu ortaya çıkmıştır (Chiu vd., 2013).

İnternet bağımlılığı ve internet kullanımı konuları araştırılmıştır. Çalışma kapsamında 425 öğrenciye Young'ın internet bağımlılık testi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre internet bağımlılığı sayısal olarak erkeklerde kadınlara oranla daha fazladır (Zaladivaya, vd., 2016).

Taiwan'da üniversite öğrencilerinin arasında internet bağımlılığı araştırılmıştır. Çalışmada Uses and Gratifications teorisi kullanılmıştır. Çalışma kapsamında 12 üniversite ve kolejden veri toplanmıştır. 1209 öğrenci arasında yapılan çalışmada, 54 öğrencide internet bağımlılığı tespit edilmiştir (Chou ve Hsiao, 2000).

İnternet bağımlılığı ve bundan kaynaklanan potansiyel kötü kullanımdan kaynaklanan sorunların araştırıldığı bir çalışmada,

396 internet bağımlısı kullanıcı ile internet bağımlısı olmayan 100 kişi kontrol değişken olarak sınıflandırılmıştır. Çalışmada sayısal analiz sonuçlarına göre her iki grup arasında davranışsal çerçevede ve fonksiyonel kullanım açısından ciddi farklılıklar söz konusudur (Young, 1996).

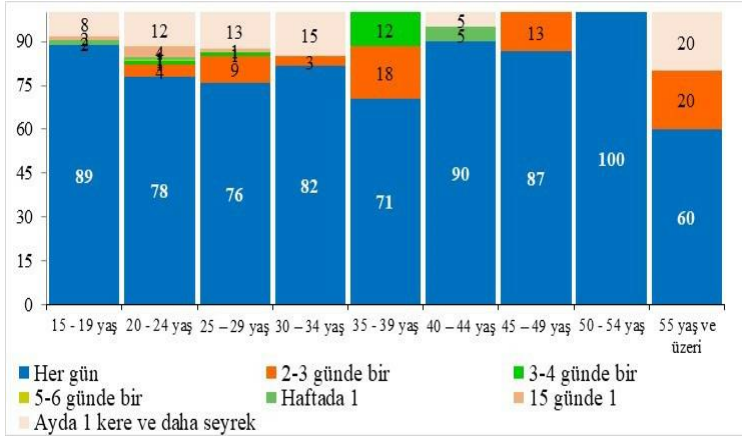
Araştırmanın Metodolojisi

Teknoloji kullanımının gelir düzeyinin artışı ile beraber yaygınlaşacağı gerçeğinden hareketle çalışma kapsamına alınan İstanbul ili ilçelerinde sosyo-ekonomik gelişmişlik başat faktör olarak göz önüne alınmıştır. Diğer bir ifade ile internet kullanımının ve sosyo-ekonomik düzeyinin yüksek olduğu Ataşehir, Bahçelievler, Bakırköy, Başakşehir, Bayrampaşa, Beşiktaş, Beylikdüzü, Esenyurt, Fatih, Kadıköy, Kartal, Pendik, Sarıyer, Şişli, Ümraniye, Üsküdar ilçelerinde yaşayan farklı demografik özelliklere sahip 15-65 yaş aralığındaki 400 kadın ile görüşülmüştür. Araştırma kapsamında tesadüfi örneklem seçimi yöntemi-ne başvurulmuştur. 477 kadın katılımcıya anket uygulanmıştır. Bu anketlerden 400 adedinin analiz açısından yeterli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anket soruları tanımlayıcı istatistik yöntemiyle ele alınıp, İstanbul'da 15 kişilik ön uygulama grubundaki başarısı test edildikten sonra yüz yüze anket uygulaması tekniğiyle 400 başarılı anket gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

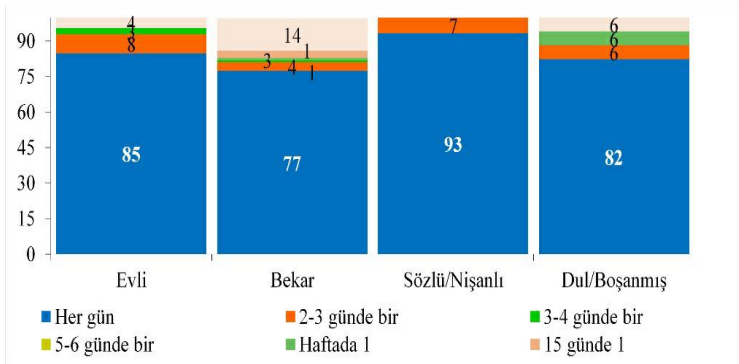
Grafik 1. İnternet Kullanan Kadınların Yaş Gruplarına Göre İnterneti Kullanım Sıklığının Frekans ve Dağılımı

Grafik-1’de kadınlarda internet kullanım sıklığının yaşa göre dağılımı açıklanmıştır. Grafik-1’e göre en yüksek sıklıkta kullanım düzeyi 50-54 yaş grubunda gözlenmiştir. Bu gruptaki kadınların tamamının her gün internet erişimi olduğu gözlenmiştir. Bu yaş grubunun bu derece yüksek çıkmasının nedeni olarak, sosyal paylaşım siteleri üzerinden sosyal ilişkileri devam ettirme, akraba ve uzakta olan aile bireyleri ile iletişime girme ihtiyacı olduğu tahmin edilmektedir. Bu yaş grubundaki kadınların büyük kısmının ev kadını veya emekli olmasının da kullanım düzeyinin yüksekliği üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir. İkinci en yüksek internet kullanım sıklığı 15-19 yaş aralığında gözlenmiştir. Bu yaş grubunda her gün internete giren genç kadın sayısı %89 olarak tespit edilmiştir. 1990 sonrası dönemde dünyaya gelen kuşağın teknolojiye ilgisi ve internet alışkanlığının yüksek olması bu yaş grubunun internet kullanımının yüksekliğinin gerekçesi olarak değerlendirilmektedir. Bu genç kadınların interneti kullanım durumunun yüksekliğinde okul, eğitim ihtiyaçları yanında sosyal medya kullanım

yaygınlığının da önemli bir etkisi olduğu düşünülmektedir. Yaş grupları arasında en az kullanım oranı beklediği üzere 55 yaş üzeri grupta gözlenmiştir. Bu yaş grubu kadınların geçmişlerinde teknolojiden uzak yaşam sürmüş olmaları, teknoloji devrimi sonrasında teknoloji kullanmaya adapte olamamaları, kullanım azlığını açıklamaktadır. Bu grup kadınlar arasında her gün internete girme sıklığı %60 olarak gözlenmiş, %20'si 2-3 günde bir internet kullandığını, diğer %20'lik dilimin de beklediği üzere ayda 1 veya daha seyrek internet erişiminde bulunduğuna tespit edilmiştir.

Grafik 2. İnternet Kullanan Kadınların Medeni Durumlarına Göre İnterneti Kullanım Sıklığının Frekans ve Dağılımı

Grafik-2'de internet kullanım sıklığının medeni duruma göre değerlendirilmesi yapılmıştır. Buna göre, en sık internet kullanımının sözlü/nişanlı kadınlar arasında gözlendiği söylenebilir. Sözlü/nişanlıların %93'ü her gün internete girdiğini belirtmiştir. Bu grubun gerek iş ve eğitim, gerekse sözlü/nişanlıları ve arkadaşları ile sosyal medya üzerinden gerçekleştirdiği iletişim sıklığı bu grubu en sık kullanan grup yapmıştır. İkinci en sık internet kullanan grup ise evli kadın grubudur. Bunun nedenleri arasında evli ev kadınlarının sosyal medya, sosyal ilişki yanında dizi ve program izleme gerekçeleri ile interneti tercih ettiği düşünülmektedir. Evli ve çalışan kadınların ise ağırlıklı olarak iş gerekçesi ile internet erişimini tercih ettikleri tahmin

edilmektedir. Dul/boşanmış kadınların da %82 gibi yüksek bir oranda her gün internet erişiminde buldukları gözlenmektedir. Daha seyrek kullanımların tüm gruplarda oldukça düşük olduğu görülmektedir.

Aşağıda Tablo-1’de, kadınların internet kullanım sıklıkları meslek dağılımlarına göre incelenmiştir. En yüksek kullanım oranının işsiz/ev kadını/geliri olmayan kadın gruplarında yoğunlaştığı gözlenmektedir. Bu grup kadınlarda gerek sosyalleşmek, gerek iş aramak veya yapacak başka işi olmadığından sosyal medya vb gerekçelerle vakit geçirmek için internet kullanımının tercih edildiği gözlenmektedir. Çalışmadığı halde düzenli geliri olan kadınlarda her gün internet kullanımının, geliri olmayan kadınların neredeyse yarısı düzeyinde kaldığı gözlenmiştir. Bu kadınlar arasında 15 günde 1 internet erişiminin %16.7 ve ayda 1 kullanımının %25 olduğu tespit edilmiştir. Kadınlar arasında yüksek eğitim düzeyi gerektiren meslek gruplarına mensup bireylerin, mavi yakalı meslek gruplarına mensup kadınlara göre daha sık internet kullandıkları gözlenmiştir. Beyaz yakalı meslek mensubu kadınların iş yaşamlarında daha fazla bilgisayar ve internet kullanma gerekliliği duymaları bunun en önemli nedeni olarak gösterilebilir. Benzer şekilde iş yeri sahipleri kadınların ağırlıklı olarak iş gerekçeleri ile internet erişiminin yüksek düzeylerde olduğu tespit edilmiştir.

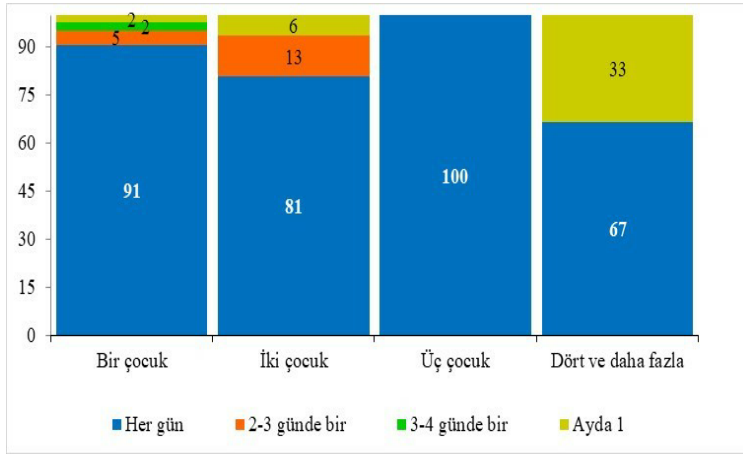
Tablo 1. İnternet Kullanan Kadınların Meslek Dağılımlarına Göre İnterneti Kullanım Sıklığının Frekans ve Dağılımı

	8. İnterneti düzenli olarak kullandığınızı belirtiniz, Hangi sıklıkla interneti kullandığınızı lütfen karta bakarak belirtir misiniz?													
	Her gün		2-3 günde bir		3-4 günde bir		5-6 günde bir		Haftada 1		15 günde 1		Ayda 1 ve daha seyrek	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
İşsiz - şu an çalışmıyor - ek gelir yok, yardım alıyor	1	100.00%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
İşsiz - şu an çalışmıyor - düzenli ek gelir var	7	58.30%	-	-	-	-	-	-	-	2	16.70%	3	25.00%	
Evlü kadını - düzenli ek gelir var	8	66.70%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	33.30%	
Öğrenci	12	85.70%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	14.30%	
İşçi/hizmetli - parça başı işi olan (yevmiye)	5	83.30%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	16.70%	
İşçi/hizmetli - düzenli işi olan (maaş)	133	88.70%	9	6.00%	3	2.00%	-	-	1	0.70%	-	4	2.70%	
Usta/başkalfa - kendine bağlı işçi çalışan	11	61.10%	1	5.60%	-	-	-	-	-	2	11.10%	4	22.20%	
Yönetici olmayan menür / teknik eleman / uzman vs	37	80.40%	2	4.30%	1	2.20%	1	2.20%	1	2.20%	3	6.50%	1	2.20%
Yönetici (1-5 çalışanı olan)	8	61.50%	2	15.40%	1	7.70%	-	-	-	-	-	2	15.40%	
Yönetici (6-10 çalışanı olan)	2	50.00%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	50.00%	
Yönetici (11-20 çalışanı olan)	1	100.00%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Yönetici (20'den fazla çalışanı olan)	2	100.00%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Ordu mensubu (uzman er, astsubay, subay)	3	60.00%	1	20.00%	-	-	-	-	-	-	-	1	20.00%	
Ücretli mülk sahibi uzman (avukat, doktor, mimar, mühendis vs)	10	45.50%	4	18.20%	-	-	-	-	-	-	-	8	36.40%	
Çiftçi (kendini başına/ailesiyle çalışan)	1	50.00%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	50.00%	
Soygar - Kendi işi	13	92.90%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	7.10%	
Tek başına çalışan esnaf	42	91.30%	1	2.20%	-	-	-	-	1	2.20%	-	2	4.30%	
İşyeri sahibi- 1-5 çalışanlı (Tic, Tarım, İmalat)	12	92.30%	1	7.70%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
İşyeri sahibi- 6-10 çalışanlı (Tic, Tarım, İmalat)	4	100.00%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Serbest mülk sahibi uzman (avukat, mühendis, mali müşavir, bilgisayar yazılımcısı vs)	9	60.00%	-	-	-	-	-	-	-	1	6.70%	5	33.30%	

Tablo-1'de ayrıca herhangi bir işi olmayan, işsiz ve herhangi bir geliri olmayan kadınların her gün internete girerek en sık ve en uzun süre internet kullanan grubu temsil etmektedir. Bu yüksek oranı 11-20 kişi çalıştıran yöneticiler ile 20'den fazla kişi çalıştıran yöneticiler de %100 sıklıkta her gün internet erişiminde bulunmaktadır. Bununla birlikte birçok işletme yöneticisinin de her gün yoğun şekilde internet kullanımını tercih ettikleri

görülmüştür. Ayda 1 veya daha az sefer internet erişimi olan meslek grubu çiftçilerdir. Bu meslek grubu kadınların internet erişiminin %50 oranında ayda 1 veya daha az olduğu gözlenmiştir. Öte yandan beklenenin aksine, yüksek eğitim gerektiren doktor, mühendis gibi meslek gruplarına mensup kadınların internet erişimlerinin, diğer meslek gruplarından oldukça düşük düzeyde olduğu gözlenmiştir.

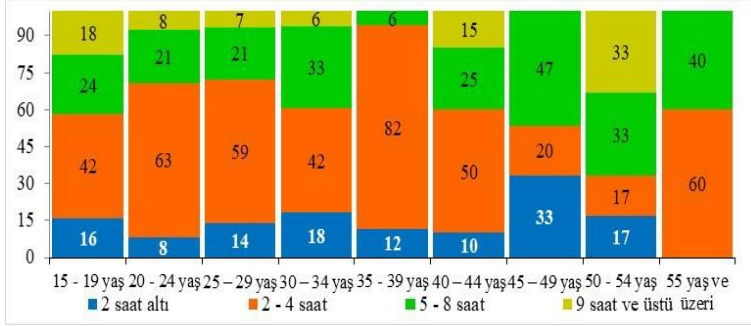
Grafik 3. İnternet Kullanan Kadınların Çocuk Sayısına Göre İnterneti Kullanım Sıklığının Frekans ve Dağılımı

Grafik-3'de internet kullanan kadınların çocuk sayılarına göre tasnifi yapılmaya çalışılmıştır. En yüksek internet kullanımının 3 çocuk sahibi kadınlarda olduğu görülmektedir. Bu kadın grubunda oran %100 olarak gözlenmektedir. Bu kadınların büyük çoğunluğunun çocuk bakımı gerekçesi ile iş hayatından ayrılmak zorunda kaldıkları ve interneti sosyalleşmek için önemli bir araç olarak gördükleri söylenebilir. Bu grubu, tek çocuk sahibi kadınlar takip etmektedir. Bu kadın grubunun %91'inin her gün internete girdiği tespit edilmiştir. Bu kadınların büyük kısmının iş hayatından kopmadıkları, internet erişiminin ağırlıklı olarak iş hayatı nedeniyle gerçekleştiği tahmin edilmektedir. 4 ve daha fazla sayıda çocuk sahibi olan kadınların %67'sinin her gün internet erişimi yaptıkları, %33'ünün de 3-4 günde bir internete girdiği gözlenmiştir. Bu kadın grubunun ev

işleri ve çocuk yetiştirmeye daha fazla odaklı oldukları, yaş grubu olarak da daha yüksek bir yaş grubunu temsil etmeleri nedeniyle internet kullanım alışkanlıklarının daha düşük olduğu tahmin edilmektedir.

Grafik 4. Yaş Gruplarına Göre Kadınlar Günde Ortalama Kaç Saat İnternet Kullanır, Frekans ve Dağılımları

Grafik-4'te yaş gruplarına göre kadınların günde kaç saat internet erişiminde bulunduğu değerlendirilmiştir. Günde 9 saat ve üzeri internet erişimi, 50-54 yaş grubu kadınlar arasında %33 oranı ile görülmüştür. Bu grubu 15-19 yaş aralığı genç kızlar, %18 oranı ile takip etmiştir. 50-54 yaş aralığındaki kadınların internet kullanım sürelerinin bu denli yüksek olması beklenilmeyen bir sonuç olarak değerlendirilmiştir. İletişim devriminin yaşandığı dönemlerde yetişkin olan bu kadınların, teknolojiye ve internet kullanımına bu derece yakın olmaları, çalışmanın başında öngörülmemiş bir durumdur. Bu kadın grubunun iş hayatından emeklilik nedenleriyle yavaş yavaş kopmaya başladığı ama öte yandan da sosyalleşme nedeni ile sosyal medya araçlarını daha fazla kullanmak için zamana sahip olmaları bu yoğun kullanımın gerekçesi olarak düşünülmektedir.

Tablo 2. Medeni Durumlarına Göre Kadınlar Günde Ortalama Kaç Saat İnternet Kullanır, Frekans ve Dağılımları

	11. İnternete girdiğiniz bir günde ortalama kaç saat internette vakit geçiriyorsunuz?							
	2 saat altı		2 - 4 saat		5 - 8 saat		9 saat ve üstü	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Evli	18	15.93%	54	47.79%	36	31.86%	5	4.42%
Bekar	29	11.37%	149	58.43%	51	20.00%	26	10.20%
Sözlü/Nişanlı	2	13.33%	7	46.67%	4	26.67%	2	13.33%
Dul/Boşanmış	2	11.76%	9	52.94%	3	17.65%	3	17.65%

Tablo-2’de medeni durumlarına göre kadınların günde kaç saat internet erişiminde buldukları gösterilmiştir. Buna göre günde 9 saat ve üzeri saat internet erişimi %17.65 ile gerçekleştiren kadınların dul veya boşanmış kadınlar olduğu tespit edilmiştir. Bu grubu 5-8 saat kullanımla, %31.86 oranında evli kadınlar takip etmektedir.

Tablo 3. Meslek Gruplarına Göre Kadınlar Günde Ortalama Kaç Saat İnternet Kullanır, Frekans ve Dağılımları

	13. İnternete girdiğiniz bir günde ortalama kaç saat internette vakit geçiriyorsunuz?							
	2 saat altı		2 - 4 saat		5 - 8 saat		9 saat ve üstü	
	n	%	n	%	n	%	n	%
İşsiz - şu an çalışmıyor - ek gelir yok, yardım alıyor	3	15.79%	12	63.16%	3	15.79%	1	5.26%
İşsiz - şu an çalışmıyor - düzenli ek gelir var	-	-	9	81.82%	2	18.18%	-	-
Ev kadını - ek gelir yok, yardım alıyor	1	7.14%	7	50.00%	6	42.86%	-	-
Ev kadını - düzenli ek gelir var	5	13.51%	22	59.46%	10	27.03%	-	-
Öğrenci	13	8.97%	76	52.41%	33	22.76%	23	15.86%
İşçi/hizmetli - parça başı işi olan (yevmiye)	-	-	-	-	1	100.00%	-	-
İşçi/hizmetli - düzenli işi olan (maaş)	18	16.82%	54	50.47%	29	27.10%	6	5.61%
Ustabaşı/kalfa - kendine bağlı işçi çalışan	-	-	1	100.00%	-	-	-	-
Yönetici olmayan memur / teknik eleman / uzman vs	2	11.11%	10	55.56%	2	11.11%	4	22.22%
Yönetici (1-5 çalışanı olan)	-	-	3	100.00%	-	-	-	-
Ücretli nitelikli uzman (avukat, doktor, mimar, mühendis vs)	5	27.78%	9	50.00%	3	16.67%	1	5.56%
Seyyar - Kendi işi	-	-	1	100.00%	-	-	-	-
Tek başına çalışan esnaf	1	14.29%	4	57.14%	1	14.29%	1	14.29%
İşyeri sahibi-1-5 çalışanlı (Tic, Tarm, İmalat)	-	-	-	-	1	100.00%	-	-
Serbest nitelikli uzman (avukat, mühendis, mali müşavir, bilgisayar yazılımcısı vs)	3	18.75%	10	62.50%	3	18.75%	-	-
Emekli	-	-	1	100.00%	-	-	-	-

Tablo-3’de meslek gruplarına göre kadınların bir günde kaç saat internet erişiminde buldukları gösterilmiştir. 9 saat ve üzeri internet kullanımı, %22.22 oranı ile memur/teknik eleman/ uzman kadrolarında çalışanlar arasında görülmüştür. Bu oranın en önemli nedeninin bilgisayar operatörlüğü gibi bilgisayar ve internet üzerinden veri girişi görevi ile ilintili olduğu tahmin edilmektedir. 2-4 saat internet kullanımı konusunda ustabaşılar, emekliler ve kalfalar ile kendi işini yapan kişilerin her gün internet erişiminde buldukları görülmektedir.

Tablo 4. Çocuk Sayısına Göre Kadınlar Günde Ortalama Kaç Saat İnternet Kullanır, Frekans ve Dağılımları

	14. İnterneti düzenli olarak kullandığınızı belirtiniz. Hangi sıklıkla interneti kullandığınızı lütfen karta bakarak belirtir misiniz?							
	2 saat altı		2 - 4 saat		5 - 8 saat		9 saat ve üstü	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Bir çocuk	9	20.93%	18	41.86%	12	27.91%	4	9.30%
İki çocuk	7	14.89%	22	46.81%	15	31.91%	3	6.38%
Üç çocuk	2	15.38%	7	53.85%	4	30.77%	-	-
Dört ve daha fazla	-	-	2	66.67%	1	33.33%	-	-

Tablo-4’de çocuk sayılarına göre kadınların günlük internet erişim süreleri gösterilmektedir. Buna göre 9 saat ve üzeri internet erişiminde %9.3 ile 1 çocuklu kadınların olduğu gözlenmektedir. Bu yüksek düzeyde erişimin iş hayatında bilgisayar ve internet kullanım gerekliliği ile açıklanması mümkündür. 1 çocuklu kadınların 2-4 saat arası erişimlerinin %41.86, 2 çocuklu kadınların %46.81 olduğu gözlenmiştir. Çocuk sayısı arttıkça 2-4 saat arası internet erişiminin oran olarak arttığı görülmektedir. Bunun gerekçesinin çocukları dolayısıyla çalışmayan kadınların sosyalleşme kaygıları olduğu tahmin edilmektedir.

Tablo 5. Eğitim Durumlarına Göre Kadınlar Günde Ortalama Kaç Saat İnternet Kullanır, Frekans ve Dağılımları

	12. İnternete girdiğiniz bir günde ortalama kaç saat internette vakit geçiriyorsunuz?							
	2 saat altı		2 - 4 saat		5 - 8 saat		9 saat ve üstü	
	n	%	n	%	n	%	n	%
İlköğretim	7	13.46%	27	51.92%	12	23.08%	6	11.54%
Lise	21	13.73%	82	53.59%	45	29.41%	5	3.27%
Üniversite	23	12.04%	107	56.02%	36	18.85%	25	13.09%
Lisansüstü	-	-	3	75.00%	1	25.00%	-	-

Tablo-5’de kadınların eğitim durumlarına göre internet kullanımının süreleri analiz edilmiştir. Buna göre 9 saat ve üzeri

kullanım aralığında üniversite mezunu kadınların %13.09 ile ilk sırada olduğu gözlenmektedir. Bu değer, beyaz yakalı meslek sahibi kadınların, iş gerekçesi ile internet kullandığını işaret etmektedir. İkinci en yüksek aralık 5-8 saat arası kullanımdır. Bu kullanım aralığında lise mezunu kadınların %29.41 ile en fazla internet erişimine sahip grup olduğu görülmüştür. 2-4 saat arası kullanımda en yüksek kullanımın yüksek lisans mezunu kadınlar olduğu ve bu aralıkta oranın %75 olduğu görülmüştür. En düşük kullanım oranının 2 saat altı olarak belirlendiği ve üniversite mezunlarının %12.04 oranla en düşük grubu temsil ettiği görülmüştür.

Sonuç

Saha araştırmasından elde ettiğimiz sonuçlar ile ilgili literatürü incelediğimizde elde edilen bilgiler modern çağın en önemli sorunlardan birisinin internet kullanımının bir adım ötesi olan internet bağımlılığıdır.

Gündelik hayatı kolaylaştırması, eğitim, bankacılık ve finansal hizmetlerin kolaylaşması, sosyal medya, tüketim gibi pek çok avantajlı yönlerinin yanı sıra internet kullanımının aşırı derecede yaygınlaşması önemli bir toplumsal sorun olan internet bağımlılığını ortaya çıkarmıştır.

Bu çalışmada kadınların internet bağımlılığı ile ilgili demografik özellikleri ele alınmış, yaş, cinsiyet, meslek, eğitim, medeni durum ve sahip olunan çocuk sayısına göre değerlendirme yapılmıştır. Bu çalışmada sorunun mikro ölçekte daha net görülmesi için cinsiyet temelli bir tasnif yerine sadece kadınlar üzerine yoğunlaşmıştır.

Elde edilen sonuçlar test edildiğinde beklenildiği üzere genç yaş grubunu temsil eden 15-19 yaş grubundaki kadınlarda eğitim, sosyal medya, iş gibi nedenlerle internet erişimin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanında 50 yaş ve üzerindeki kadınların internet erişiminin beklenilenin aksine çok yüksek düzeylerde olduğu da elde edilen bulgular arasındadır. Bu yaş

grubunda olan ev kadınlarının sosyal ilişki ve sosyal medya gerekçesiyle internet erişimin yüksek olması yanında, çalışan kesimin ise iş gerekçesiyle bu düzeyde olduğu öngörülmektedir.

Kadınların medeni durumlarına göre internet kullanımını değerlendirmesinde en yüksek internet kullanımının sözlü ve nişanlı kadınlarda olduğu tespit edilmiştir. Bunun en önemli nedeni; kadınların yaş itibari ile internet kullanımında aktif olmaları ve internet kullanımının iş gerekliliği olmasının yanında; partnerleri ile iletişim kurabilmek için interneti çok kullandıkları tahmin edilmektedir.

Meslek grupları dağılımında beklenildiği gibi işletme yöneticileri en yüksek internet erişimini temsil ederken öğrenciler de oldukça yüksek düzeyde internet kullanmaktadır. Öğrencilerin yoğun düzeyde internet kullanımının gerekçeleri arasında eğitim yanında sosyal medya kullanımının da yoğun şekilde gerçekleştiği tahmin edilmektedir. Beklenenin aksine beyaz yakalı meslek gruplarından olan avukat, doktor ve mühendis gibi kişilerin internet kullanımının düşük olduğu tespit edilmiştir. En düşük internet kullanımı çiftçilerde görülmektedir.

Eğitim durumlarına göre yapılan incelemede 2-4 saatlik internet kullanım süresinin her eğitim düzeyinde yoğunlukta olduğu görülmektedir. Günde 9 saat ve üzerinde internet kullanımı üniversite mezunlarında görülmektedir.

Çocuk sayısı bakımından yapılan incelemede tek çocuk sahibi kadınların yüksek oranda internet kullanmakta olduğu tespit edilmiştir. Bu kadınların çalışanlarının iş hayatı dolayısıyla, çalışmayanların ise sosyalleşme gibi nedenlerle interneti tercih ettiği düşünülmektedir. Çarpıcı bir şekilde 3 çocuk sahibi olan kadınların internet kullanım sıklığında birinci sıraya oturduğu tespit edilmiştir. Bu sayede çocuk sahibi olan kadınların birçoğunun çalışmadığı ve ev hanımı olduğu bilgisinden hareketle internet kullanımının daha çok sosyalleşme için sosyal medya aracılığıyla tercih edildiği öngörülmektedir.

Araştırmamda görüldüğü internet kullanımının bazı kadınlarda her gün 9 saat ve üzerinde gibi yüksek bir oranda olduğu tespit edilmiştir. Bu durum toplumumuzda internet bağımlılığının giderek arttığına bir göstergesidir. Ülkemize internetin yeni girmiş olması ve her yaş grubundaki insanlarla henüz tanışmadığı düşünüldüğünde ilerleyen zamanlarda internet bağımlılığının ciddi bir virüs olarak topluma yayılacağı kaçınılmazdır. Bu durumda devletin bu bağımlılık ciddi oranda yaygınlaşmadan önlem alınmasını gerektirmektedir.

Kaynakça

Aslan, Eda, Yazıcı, Aylin, "Üniversite Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı ve İlişkili Sosyodemografik Faktörler", Klinik Psikiyatri Dergisi, 19(3), 2016, s. 109-117.

Ayas, T., Horzum, B. Mehmet, "İlköğretim Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı ve Aile İnternet Tutumu", 4(39), 2013, s.46-57.

Balcı Şükrü, Gülnar Birol: "Üniversite Öğrencilerinin Arasında İnternet Bağımlılığı" Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, Sayı:6, 1, 2009, s. 5-22.

Chiu, Shao-I, v.d. : "An Analysis on the Correlation and Gender Difference between College Students' Internet Addiction and Mobile Phone Addiction in Taiwan", Hindawi Publishing Corporation ISRN Addiction, Article ID 360607, 2013, s.1-10.

Chou, Chieni Hsia, Ming-Chun, "Internet Addiction, Usage, Gratifications, and Pleasure Experience: the Taiwan College Students' Case, Computers&Education, 3, 2000, s.65-80.

Erden Seval, Hatun Osman: "İnternet Bağımlılığı İle Başa Çık-mada Bilişsel Davranışçı Yaklaşımın Kullanılması: Bir Olgu Sunumu" , The Turkish Journal on Addictions, 2,1, 2015, 53-83.

Goldberg's message 1996, İnternet Addiction Support Group Is There Truth in Jest? Bu metin 1996 yılında Goldberg tarafından yaratılmış, 1998 yılında düzenlenmiştir. <http://users.rider.edu/~suler/psyber/supportgp.html>Kuzu cu, Yaşar, v.d.: "Sosyal Destek Kontrol Edildiğinde Cinsiyetin İnternet Bağımlılığı Üzerine Etkisi", Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi,

Küçükali, Adnan: "Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanımı: Atatürk Üniversitesi Örneği", Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi, Cilt: 2, Sayı:13, 2016, s. 531-545.

Mayda, Senih Atilla vd.: İnternet Addiction and Beck Depression Inventory in The University Student at a Student Hostel", Konuralp Tıp Dergisi, 7(1), 2015, s.6-14.

Perdew, Laura. "İnternet Addiction", 2014, s.24.

Sezerel, Hakan, Gökbulut, Ö. Özlem, "İnternet Bağımlılığı ve Süreçsel Drama: Bir Bağımlılığın Önlenebilir Gelişimi", *Yaratıcı Drama Dergisi*, 2015, 10 (1), s. 103-116.

Sharma, Payal, v.d.: "Internet Addiction And Its Association With Psychopathology: A Study In School Children From Mumbai, India", *National Journal of Community Medicine*, Vol.7, Issue:1, 2016,s. 1-4.

Solmaz, B.v.d., "İnternet ve Sosyal Medya Kullanımı Üzerine Bir Uygulama", *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, Cilt 7, Sayı 4, 2013, s.23-32.

Young, S. Kimberly, "Internet Addiction: The Emergence of A New Clinical Disorder", *Cyber Psycholog and Behaviour*, Vo.1, No.3, 1996, s. 237-244.

Zalavadiya D. Dipeskhekar, v.d.: "Comparative Study of Internet Addiction Between Male and Female Students of A Medical College in Gujarat ", *Scholars Journal Of Applied Medical Sciences* , 4.8.41, 2016, s. 2936-2942.

tuik.gov.tr